RAADSVOORSTEL

ONDERWERP
Programmabegroting 2025

BESLISPUNTEN
1. De programmabegroting 2025 vast te stellen.
2. Het positieve saldo van € 469.288 te storten in de Algemene risico Reserve.

INLEIDING
Hierbij biedt het college de programmabegroting 2025 ter vaststelling aan de raad aan. In deze programmabegroting is ook de meerjarenraming 2026-2028 opgenomen en de investeringslijsten 2025-2028. In de begroting 2025 is de Kadernota 2025 verwerkt.

Om u extra te faciliteren hebben wij de inleiding in dit advies opgenomen. Deze inleiding kunt u min of meer beschouwen als uittreksel van de begroting.

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting 2025. Deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025 en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2024. De begroting heeft een positief saldo van € 469.288. Meerjarig is er voor onze gemeente geen sluitende begroting als gevolg van het zogenaamde “ravijnjaar 2026”.

Ondanks dat er nog steeds onduidelijkheden zijn, moet er rekening worden gehouden met een structureel begrotingstekort in de orde van grootte van € 5,4 miljoen (tekort jaarschijf 2028). De gemeente Twenterand staat dus voor een zeer grote opgave waarbij het college wil voorkomen dat keuzes enkel financieel gedreven zijn. Bij schaarste aan middelen gaat het in essentie om scherpe(re) politieke keuzes. Daarop heeft het college de denklijn “strategische gemeente” geformuleerd. Bij het maken van die keuzes vallen we terug op ons bestuurlijk gekozen scenario: *“Twenterand, economisch sterk met een sociaal kloppend hart”.*

Om tot goede, evenwichtige keuzes te komen is de inbreng en betrokkenheid van de raad evident. In de eerste plaats vanwege de kaderstellende rol en de bevoegdheid van budgetallocatie door de raad. Daarnaast is er de overtuiging dat door het bevorderen van integraliteit en samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie dit de kennis en creativiteit over en weer vergroot. Hierdoor is er meer kans op synergievoordelen en dat oplossingen ook voor de langere termijn houdbaar zijn. Daarnaast is er ook de volksvertegenwoordigende rol van de Raad als gekozenen door onze inwoners. Het college heeft de raad daarom uitgenodigd om aan dit traject deel te nemen. Inmiddels heeft de raad het amendement “Begroting 2026 sluitend en doorkijk naar toekomst” aangenomen en besloten dat raadsleden geen onderdeel uitmaken van voorbereidende werkgroepen/commissies, maar de gehele raad gedurende het proces wel betrokken (informeren en consulteren) blijft.

Landelijke ontwikkelingen
Om niet te vroeg onnodige en onomkeerbare bezuinigingen door te voeren zijn veel gemeenten – zo ook Twenterand – tot dusver terughoudend geweest in het nemen van maatregelen. Niet in de laatste plaats omdat in het afgelopen jaar onbekend was hoe een nieuwe regering met het ravijnjaar om zou gaan. Inmiddels heeft de VNG het volgende begrotingsadvies afgegeven: *“prepare for the worst and fight for the best”.* Als de gemeente hier niet tijdig op anticipeert betekent dit dat zij vanaf begrotingsjaar 2026 onder preventief toezicht van de provincie komt. Investeringen waar geen wettelijke verplichting aan ten grondslag ligt zullen dan uitgesteld moeten worden. Recent is de miljoennota verschenen. Ondanks de oproep van de gemeenten (middels de VNG) voor voldoende

financiën om verschraling van voorzieningen te voorkomen, is het teleurstellend dat we in de Miljoenennota nog weinig van een oplossing voor gemeenten terugzien.

Koers
Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendementen. Ongeveer 95% van de teksten is gelijk aan de teksten in de kadernota. Er is daarnaast gecheckt op actualiteit en soms -wanneer bestuurlijk relevant voor 2025- is verwezen naar relevante moties die tijdens de kadernota-behandeling zijn aangenomen.

In het collegeprogramma is het toekomstbeeld voor de gemeente omschreven:
"Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd."

Dit toekomstbeeld blijft in essentie ongewijzigd, maar de financiële situatie dwingt ons tot scherpe strategische keuzes. De Integrale Beleidsnota (IBN) sociaal domein en de Maatschappelijke Agenda (MAG), het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 en de startnotitie economische visie geven daaraan al goede richting. Vanwege de verwachting dat er in het komende jaar een aantal fundamentele keuzes gemaakt moeten worden is er in deze begroting in het algemeen gekozen terughoudend om te gaan met voorstellen waarbij nieuwe, structurele middelen benodigd zijn. Vanuit die gedachte is er gekozen nu ook geen additionele structurele middelen betreffende het personeel voor te stellen.

Programma's
De begroting wordt overeenkomstig het coalitieakkoord in drie programma's uitgewerkt. Voor de inhoudelijke ontwikkelingen en perspectieven verwijzen wij u naar de diverse inleidingen van deze programma's.

Financiën
Zoals gezegd: deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2025. Uiteraard zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2024 meegenomen in deze begroting. Het saldo van de Kadernota 2025 is het vertrekpunt voor het financieel overzicht. De financiële consequenties vanuit de Kadernota kunt u weervinden in de tegel "verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025". Deze worden niet herhaald in onderstaande tabel.

BEGROTING 2025	2025		2026		2027		2028	
Saldo Kadernota 2025		45.343 v		-2.892.742 n		-3.845.918 n		-3.629.899 n
Financiële afwijkingen:								
Aangenomen amendementen (innovatiebudget, accountantskosten en opleidingsbudget)	55.000 v		75.000 v		135.000 v		145.000 v	
Algemene uitkering Deze bedragen zijn conform de raadsbrief gevolgen meicirculaire 2024.	939.000 v		1.099.000 v		1.337.000 v		3.396.000 v	
Inflatie Voor 2025, 2026 en 2027 betreft dit de correctie op de inflatie zoals die was verwerkt in de meerjarenbegroting 2024 en verder. Voor 2028 was nog geen inflatie meegenomen omdat dit een nieuwe jaarschijf is. Dat maakt dat de omvang van 2028 hoger is dan de jaren ervoor. Per saldo kan gesteld worden dat (op de lange termijn) de compensatie voor inflatie in de algemene uitkering niet toereikend is.	-409.719 n		-763.621 n		-1.508.041 n		-4.626.047 n	
Kapitaallasten Verschuiving in geraamde jaarlasten door het later gereedkomen van investeringen.	362.333 v		116.685 v		-378.096 n		-315.127 n	
Lagere rente langlopende leningen Minder langlopende leningen i.v.m. hoog schatkistsaldo	110.000 v		121.073 v		114.585 v		134.329 v	
Voordeel op SPUK sport Hogere toerekening kosten sport (i.v.m. btw) aan de rijksbijdrage SPUK	47.314 v		110.022 v		73.441 v		73.441 v	
Hogere toerekening kosten GBTwente aan kostendekkende producten conform begroting GBTwente	104.138 v		91.325 v		64.636 v		35.069 v	
		1.208.066 v		849.484 v		-161.475 n		-1.157.335 n
		1.253.409 v		-2.043.258 n		-4.007.393 n		-4.787.234 n
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:								
Sociaal:								
Leerlingenvervoer Bijstelling budget op basis van de nieuwe vervoersopdracht	-300.000 n		-300.000 n		-300.000 n		-300.000 n	
Vrouwenopvang Indexering is hoger dan oorspronkelijk begroot.	-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n	
		-310.000 n		-310.000 n		-310.000 n		-310.000 n
Ruimte:								
Software Structurele kostenverhoging abonnement voor groen riolering, verlichting en civiele kunstwerken (bruggen)	-20.000 n		-20.000 n		-20.000 n		-20.000 n	
Versterken VTH samenwerking Het beschikbaarstellen van 0,1 FTE voor 3 jaar (conform berap)	-12.000 n		-12.000 n		0		0	
		-32.000 n		-32.000 n		-20.000 n		-20.000 n
Economie en vrijetijdsbesteding:								
Schoonmaakkosten sporthal Kosten van uitbesteding		-45.000 n		-45.000 n		-45.000 n		-45.000 n
Bedrijfsvoering:								
Representatiekosten	-15.000 n		-15.000 n		-15.000 n		-15.000 n	
Licentiekosten SurePay Nieuw controlesysteem op uitgaande betalingen en banknummers	-15.000 n		-15.000 n		-15.000 n		-15.000 n	
Lagere huuropbrengst gemeentehuis Verbouw is nog niet klaar, verhuur in geraamde omvang is nog niet mogelijk	-175.000 n			n		n		n
Vennootschapsbelasting op reclame opbrengsten	-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n		-10.000 n	
Schoonmaakcontract gemeentehuis	-25.000 n		-25.000 n		-25.000 n		-25.000 n	
Renteontvangst Voordeel door hoog saldo rekening courant	200.000 v		200.000 v		200.000 v		200.000 v	
Rente hypotheken aan ambtenaren Er is veel afgelost waardoor lagere rente opbrengsten	-75.000 n		-75.000 n		-75.000 n		-75.000 n	
		-115.000 n		60.000 v		60.000 v		60.000 v
Nieuwe voorstellen:								
0,5 fte uitbreiding adm. ondersteuning griffie Conform besluit werkgeverscommissie raad	-35.000 n		-35.000 n		-35.000 n		-35.000 n	
OMD vervoer Kostenstijging i.v.m.abusievelijk vergeten opstaptarief in rekenmodel, door complexiteit situatie ivm nieuwe aanbesteding	-56.000 n		-56.000 n		-56.000 n		-56.000 n	
OZB inkomsten Hogere inkomsten vanwege inflatiecorrectie niet-woningen	57.160 v		60.303 v		63.510 v		190.540 v	
Gas/water/elektra Stijging tarief door nieuwe inkoop (betreft een totale stijging over alle objecten in onze begroting)	-250.000 n		-250.000 n		-250.000 n		-250.000 n	
		-283.840 n		-280.697 n		-277.490 n		-150.460 n
Diverse wijzigingen		1.719 v		-12.534 n		-99.285 n		-160.470 n
Saldo meerjarenbegroting 2025		469.288 v		-2.663.489 n		-4.699.168 n		-5.413.164 n

Aangenomen moties en amendement Kadernota 2025

Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2025 herhaald. Dit zijn de moties/ amendement, die verwerkt zijn in deze begroting:
Amendement A09 Structurele besparingen “wijziging richting begroting 2025”

Motie M15 Uitbreiding en verbetering dorpsommetjes en wandelroutes
Motie M16 Focus innovatiefonds op afremmen / voorkomen Wmo-gebruik
Motie M17 Realiseren centraal gelegen pumptrackbaan / skatevoorziening
Motie M18 Krediet voor aanpak Aquapark De Zandstuve incl. binnenterrein
Motie M19 Roelofsbrink Den Ham locatie groene inclusieve speeltuin
Motie M20 Bijdrage aan beschikbaar stellen speelgoed Stichting Speelgoedbank
Motie M21 Ondernemershuis Twenterand
Motie M23 Centrum Vroomshoop en Kennedyschool (nieuw)
Motie M24 Watertappunten in elke kern
Motie M25 Meer heggen in ons buitengebied maakt onze gemeente nog mooier
Motie M26 procedure voor het plaatsen van zorgunits / - aanbouw t.b.v. zorg aan familie
Motie M27 Bereikbaarheid en Lobby OV station Geerdijk
Motie M28 Steun in de rug voor ANBI / Non-profit instellingen
Motie M29 Het gebied Engbertsdijksvenen toegankelijk houden voor recreatie
Motie M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis
Motie M39 Verstrekken gratis krant
Motie M 42 Onderzoek verkeersveilige toegankelijkheid sportpark het Midden

Risico's

We bevinden ons ten tijde van het opstellen van de begroting in onzekerheid over de koers van het nieuwe kabinet, Publieke organisaties, waaronder gemeenten, hebben zich de afgelopen jaren ingezet op ontwikkelingen binnen bepaalde beleidsterreinen, die door het nieuwe kabinet niet altijd worden doorgezet. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het schrappen van de stikstofplannen, het zogenoemde Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Daarnaast spelen ook nog altijd de risico's die gepaard gaan met de krappe arbeidsmarkt . Vacatures zijn steeds moeilijker in te vullen. Over deze en andere risico’s leest u meer in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 14.409.647 en de risico’s vereisen een weerstandsvermogen van € 6.605.000. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 2,20 en dat ligt ver boven de norm van 1.

BEOOGD EFFECT

De Programmabegroting 2025 draagt bij aan Bedrijfsvoering, een volledig en betrouwbaar beeld van de gemeentelijke financiële positie en een kwalitatief goede, effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering aan bestuur en organisatie.

ARGUMENTEN

1.1 Tijdige vaststelling van de programmabegroting

De programmabegroting 2025 dient voor 15 november 2024 door de raad vastgesteld zijn en aan de provincie aangeboden te worden *(GW art.191.2).*

1.2 De programmabegroting is een wettelijke verplichting

In de gemeentewet is vastgelegd dat iedere gemeente jaarlijks een programmabegroting vaststelt voorafgaand aan het jaar dat waarvoor zij dient *(GW art.191.1).* Uw college bereidt deze begroting voor en de raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma en het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.
Na vaststelling van de programmabegroting 2025 door de raad kan uw college in 2025 beschikken over financiële middelen om de opgedragen taken uit te voeren om daarmee de beoogde doelen te realiseren en aan de financiële verplichtingen te voldoen.

1.3 Bestemming begrotingssaldo

Gezien de financiële onzekerheid over de komende ravijnjaren wordt, vooruitlopend op de herziene nota reserves en voorzieningen, afgeweken van het maximum van de algemene risico reserve.

KANTTEKENINGEN

1. Dekking bij wijzigingsvoorstellen
   Indien de raad voorstellen voor wijziging van deze begroting doet door amendementen en moties aan te nemen welke financiële gevolgen hebben, dan moeten deze amendementen voorzien zijn van dekkingsvoorstellen. Wanneer het gaat om amendementen welke structurele financiële gevolgen hebben dient structurele dekking gevonden te worden. De Algemene Risico Reserve is als dekking geen optie. Onttrekkingen aan reserves worden door de provincie in beginsel niet beschouwd als structureel dekkingsmiddel.

2. Consequenties van wijzigingsvoorstellen
   Wanneer bij de raadsbehandeling de beleidsaccenten en middelen in de programmabegroting 2025 wijzigen door aangenomen amendementen en moties kan dat gevolgen hebben voor de inzet van de ambtelijke capaciteit. Dit zal, indien van toepassing, duidelijk worden in de uitwerking van de consequenties van de moties en amendementen welke aan de raad aangeboden wordt na vaststelling van de programmabegroting 2025.

UITVOERING

Met het vaststellen van de programmabegroting 2025 door de raad is uw college geautoriseerd om de uitvoering in 2025 op te pakken. In 2025 wordt bij de bestuursrapportage (Berap) over mogelijke beleidsmatige en/of financiële relevante afwijkingen tussentijds gerapporteerd. Daarnaast heeft ons college de reguliere actieve informatieplicht naar de raad.

FINANCIËN

De financiële toelichting is opgenomen in het onderdeel ‘financieel overzicht’ van de inleiding van de programmabegroting 2025.
Indien de raad de voorliggende programmabegroting amendeert, verzoeken wij, indien deze amendementen financiële gevolgen hebben, aan te geven in welke richting de financiële oplossing gezocht moet worden. Naast deze spelregel geldt dat structurele uitgaven met structurele middelen gedekt dienen te worden. De Algemene Risico Reserve is in die gevallen als dekking geen optie. Incidentele middelen kunnen met incidenteel geld, zoals reserves, worden opgevangen. Hierbij geldt dat de toezichthouder uitgaven voor een periode van 3 jaar in principe als incidenteel aanmerkt.

COMMUNICATIE

Op 16 oktober a.s. wordt de programmabegroting 2025 aangeboden aan de gemeenteraad.
De programmabegroting 2025 wordt gepubliceerd via de begrotingsapp van de gemeente Twenterand: https://twenterand.begrotingsapp.nl/
Naast dat een persbericht wordt gepubliceerd, wordt een ‘Begroting in één-oogopslag’ uitgegeven. Hierin wordt op overzichtelijke wijze de informatie over de gemeentelijke uitgaven en inkomsten weergegeven.

Burgemeester en wethouders van Twenterand

de secretaris,	de burgemeester,
	
P.F.G. Rossen	Mr. J.C.F. Broekhuizen

Zaaknummer: 1294150
Documentnummer: 1296139